

Cevdet YILMAZ¹

Importance of Independence Road in terms of Cultural Geography and Cultural Heritage Tourism (Samsun, Turkey)

Kurtuluş Yolu'nun Kültür Coğrafyası ve Kültürel Miras Turizmi Açısından Önemi (Samsun-Türkiye)

ABSTRACT

In this research, these studies were carried out to remember the 19 May 1919 and revitalize the road used by Mustafa Kemal and her friends on the way to independence. It is emphasized that the part of the route of Kurtuluş Road within the boundaries of Samsun has importance in terms of cultural and memorial tourism. The determination, promotion and protection of historical events and the places they pass through are important for the protection and continuity of national unity and integrity. Today, the existence of such places, which are handled within the framework of cultural geography and cultural heritage tourism, should be opened to visitors and their sustainability must be ensured. This is of great importance not only for adults, but also for the upbringing of children and young people with the love of homeland and nation. National Struggle to witness the early days of the Republic of Turkey and the difficulties encountered on the way to the foundation you need to know. In this sense, Samsun and the Kurtuluş Road extending from Samsun to Amasya is a route that must be evaluated in terms of cultural tourism. Significant studies have been carried out with the contribution of academicians from 19 Mayıs University under the leadership of Samsun Metropolitan Municipality in relation to the part of Kurtuluş Road within the boundaries of Samsun province. Samsun İlkadım pier to the province of Amasya border, Mustafa Kemal and his friends made efforts to protect the rest of the route passed. Some of these restorations were made, information signs were erected and this route was made ready to visit with the photographs of those days for cultural and memorial tourism.

Keywords: Cultural Heritage Tourism, Independence Road, Samsun

ÖZ

Bu araştırmada Samsun'da 19 Mayıs 1919'u hatırlamak ve bağımsızlığa giden yolda Mustafa Kemal ve arkadaşlarının kullandıkları yolun tekrar canlandırılması için yapılan çalışmalar ele alınmış, Kurtuluş Yolu güzergâhının kültür ve anı turizmi açısından taşıdığı önem vurgulanmıştır. Millî birlik ve bütünlüğün korunması ve devamlılığının sağlanmasında tarihsel olaylar ve bunların geçtiği mekânların tespiti, tanıtımı ve korunması önemlidir. Günümüzde kültür coğrafyası ve kültürel miras turizmi çerçevesinde ele alınan bu tür yerlerin varlığı, ziyarete açılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, sadece yetişkinler için değil, çocukların ve gençlerin vatan ve millet sevgisiyle yetiştirilmesi için de büyük önem taşımaktadır. Millî Mücadelenin ilk günlerine tanıklık etme ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolda karşılaşılan zorlukları görme anlamında Samsun ve Samsun'dan Amasya'ya kadar uzanan Kurtuluş Yolu kültür turizmi açısından mutlaka değerlendirilmesi gereken bir güzergâhtır. Söz konusu hattın Samsun il sınırları içinde kalan kısmı ile ilgili olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde 19 Mayıs Üniversitesi'nden akademisyenlerin de katkısı ile önemli çalışmalar yapılmıştır. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Samsun'da karaya ayak bastıkları İlkadım İskelesi'nden Amasya il sınırına kadar geçmişten kalan ne varsa koruma altına alınmış, bir kısmının restorasyonları yapılmış, bilgilendirme tabelaları dikilmiş, o günlere ait fotoğraflar eşliğinde bu güzergâh kültür ve anı turizmi için ziyarete hazır hale getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras Turizmi, Kurtuluş Yolu, Samsun.

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Samsun, Türkiye

Corresponding author:

Cevdet Yılmaz

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, Türkiye, **Telephone:**05357403276

E-mail address: cylvilmaz@omu.edu.tr

Citation: Yılmaz, C., (2019). Importance of Independence Way in terms of Cultural Geography and Cultural Heritage Tourism (Samsun, Turkey)
Istanbul International Geography Congress Proceedings,

1. GİRİŞ

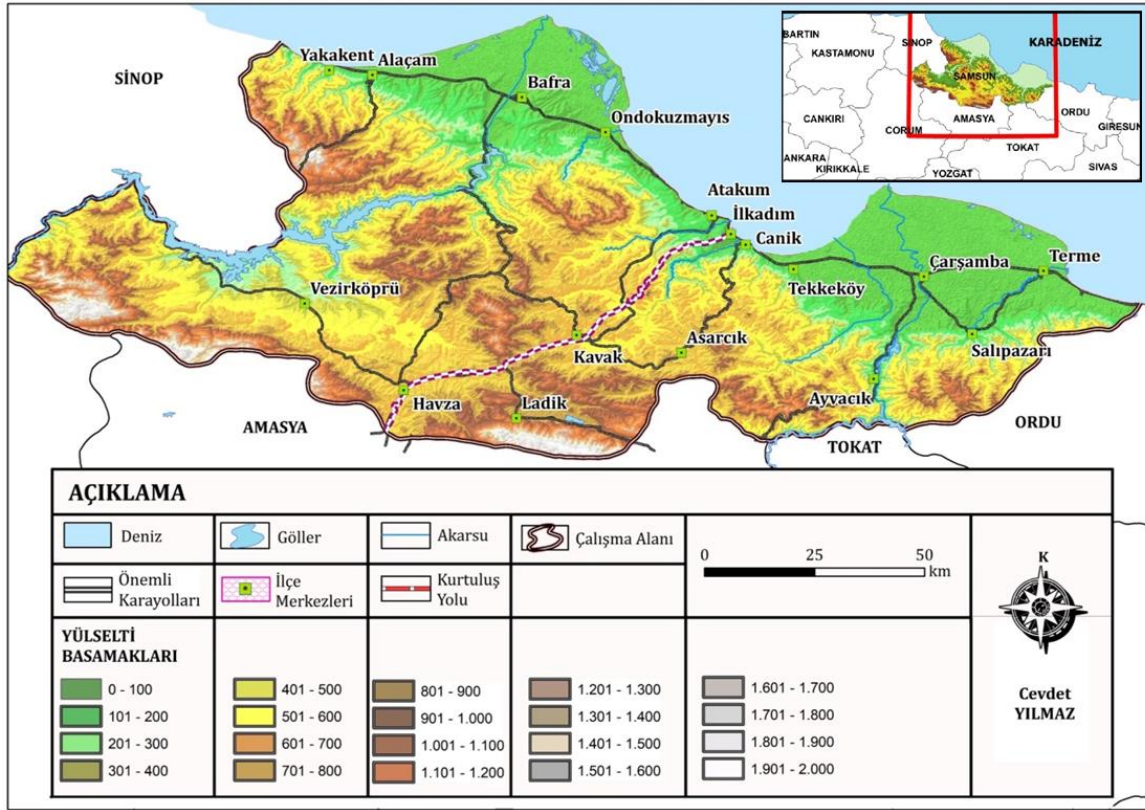
Millî birlik ve bütünlüğün oluşması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında tarihsel olayların anılması, bunların geçtiği mekânların korunması ve ziyarete açılması önemlidir. Günümüz dünyasında daha çok kültürel miras turizmi çerçevesinde ele alınan bu tür yerler; sadece büyükler için değil, çocukların ve gençlerin vatan millet sevgisiyle yetiştirilmeleri için de önemli eğitim-öğretim mekânlarıdır. Gençlerin millî şuurla donatılmaları ve bu amaçla gereken niteliklerin kazandırılması bu tür yerlerin muhafazası ve ziyareti ile mümkündür. Ülkemizde ilk olarak Çanakkale Savaşlarının gerçekleştirildiği Gelibolu Yarımadası başta olmak üzere, sonrasında Sarıkamış, ardından Sakarya, Kocatepe, Dumlupınar gibi diğer savaş mekânlarının ziyarete açılması bu anlamda değerlidir.

Millî Mücadelenin ilk günlerine tanıklık eden Samsun ve Samsun'dan Amasya'ya (ve oradan Sivas, Erzurum ve Ankara'ya) kadar uzanan Kurtuluş Yolu güzergâhı da gerek kültür coğrafyamızın çok önemli bir yöresini oluşturması, gerekse son yıllarda önem kazanan kültür turizmi açısından mutlaka değerlendirilmesi gereken bir alandır. Tarihsel süreç içinde İpek Yolu'nun tali hatlarından birini oluşturan bu güzergâh, Karadeniz kıyılarını iç bölgelere bağlayan önemli bir geçiş yolu olması nedeniyle de sayısız seyyah ve kâşifin geçtiği, gözlemlediği, seyahatnamelerinde yer verdiği bir kesimdir. Mustafa Kemal'in kurtuluşa giden yol olarak kullandığı bu hattın eski hatıralarla birlikte tekrar canlandırılması ve tanıtılması Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolda karşılaşılan zorlukların bilinmesi açısından da büyük değer taşımaktadır. Hiç şüphesiz bu hattın koruma altına alınması, hat boyunca yaşanan tarihi olayların kayda alınması, bunların yayın olarak neşredilmesi önemlidir. Bugüne kadar bu hususta yeterli adımların atılmamış olması üzücü ve geç kalınmış bir husustur.

Kurtuluş Yolu'nun Samsun ve ülkemiz turizmine katkısı yanında bu hattın öncelikle ve özellikle gençlerimiz açısından gerek Tarih ve Sosyal Bilgiler, gerekse diğer alan dersleri için Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarına girmesi yanında, bu sahanın bu tür dersler için uygulama alanı olarak seçilmesi ve zaman geçirilmeden de bunun müfredat içine alınması, ardından bir açık alan uygulamalı eğitim merkezi haline gelmesi önemlidir. Sonrasında ise kültür turizminin bir parçası olarak turizm kataloglarında yer alması ve turizm şirketlerinin burayı önemli bir destinasyon haline getirmelerinin sağlanması gerekmektedir. Bu da öncelikle iyi bir tanıtımla mümkündür. Bu çalışmada bu sürecin başlangıç noktasını oluşturan "saha ile ilgili olarak neler yapıldığı" hususu üzerinde durulmuş ve başlangıcından bugüne yapılan çalışmalar tanıtılmıştır. Başka neler olması gerektiğini tartışmaya açmak için de bu çalışma çerçevesinde kamuoyu ve bilim camiasının dikkatini çekmek amaçlanmıştır.

Kurtuluş Yolu'nun Türk ve dünya tarihindeki yeri ve önemi, bulunduğu coğrafyanın özellikleri ile insanlarımız açısından taşıdığı değer ilerleyen zaman içinde ayrıntılı olarak ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bunun için multidisipliner çalışılması gerektiği açıktır. Çünkü konu sadece tarihçi ve coğrafyacıları değil, uluslararası ilişkileri, dönemin iktisadi şartları açısından ekonomistleri, toplumun o günkü yapısı ile ilgili olarak sosyolog ve psikologları ilgilendirmekte, belki daha birçok bilim dalının da ayrıca ilgi alanına girmektedir. .

Kurtuluş Yolu'nun başlangıç noktası Samsun il merkezinde liman içinde bulunan Kurtuluş Yolu İskelesi'dir. Şehir içinden güney yönde başlayan yol (vadi içinden giden bugünkü modern Ankara karayolundan ayrı olarak) sırtlar üzerinden devam ederek Tersakan Çayı vadisine inmekte, burada Çakallı Han'da konaklamanın ardından tekrar sırtlardan devam ederek önce Kavak ilçe merkezine, ardından Havza üzerinden (Amasya il sınırında) Suluova'ya ulaşmaktadır (*Şekil 1*). Araştırmada Kurtuluş Yolu'nun Samsun il sınırları içinde kalan kısmı üzerinde durulmuş, Amasya il sınırından sonrası bu çalışmada dikkate alınmamıştır.

Şekil 1: Araştırma sahasının lokasyon haritası ve Kurtuluş Yolu'nun Samsun il sınırları içindeki güzergâhı.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada Kurtuluş Yolu güzergâhının ortaya çıkışı, bu süreçte yapılan çalışmalar, uygulama safhasına geçiş ve bugün gelinen nokta üzerinde durulmuştur. Sürecin başından itibaren her aşamada işin içinde bulunmamızdan dolayı ayrıca kaynak gösterilmemiş, herhangi bir referansa atıf yapılmamıştır. Şüphesiz çalışmaların hepsi metinde verilen bilgilerden ibaret değildir. Zaman içinde yeni araştırmalar yapılmakta, tereddütlü konular açıklığa kavuşmakta, özellikle dönemin tarihsel olayları ve bu olayların geçtiği coğrafya ile ilgili bilgilerimiz artmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak da hat boyunca yeni düzenlemeler yapılması, yanlış bilinenlerin düzeltilmesi, daha başka neler eklenebilir hususunda dışa açık çabalar devam etmektedir.

3.BULGULAR

Bu araştırmada elde edilen bulgular esas olarak üç başlık altında özetlenebilir. İlk olarak Samsun il merkezinde Millî Mücadele ile ilgili olarak daha önce yapılan çalışmalar, mekânsal düzenlemeler, restorasyon çalışmaları üzerinde durulmuştur. İkinci olarak Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919'da karaya ayak bastıkları Tütün İskelesi'ne ithafen (artık dolgu sahası içinde kalan bu iskelenin asıl yerinden biraz daha uzakta) temsili olarak yeniden inşa edilen İlkadım İskelesi'nden Amasya sınırına kadar olan kesimi kapsamakta olup, bu kesimde Kurtuluş Yolu ile ilgili olarak, yolun tespiti ve tescili ile ilgili çalışmalardan bahsedilmiştir. Üçüncü olarak ise Kurtuluş Yolu'nun kültür coğrafyamız içinde tanınması ve kültürel miras turizmi bağlamında çekici hale getirilmesi için yapılan düzenlemeler ile bu hattın yurt içi ve yurtdışı turizm pazarlarında önemli bir destinasyon olarak kabul görebilmesi için ortaya konan çabalardan bahsedilmiş, bununla ilgili olarak yapılan mekânsal düzenlemelere yer verilmiştir.

3.1.Samsun il merkezinde yapılan çalışmalar:

Kurtuluş Yolu Projesi'nden önce Samsun il merkezinde Milli Mücadele ile ilgili olarak daha önce birçok çalışma yapılmıştı. Mantika Palas Otel'i'nin müze haline getirilmesi (*Şekil 2*), Bandırma Gemisi'nin benzerinin yapılarak ziyarete açılması bunların başında gelmektedir. Kurtuluş Yolu Projesi ile birlikte Bandırma Gemi Müze çevresi yeniden düzenlenmiş (*Şekil 3*), Kurtuluş Savaşı esnasında Kuvvacıların gizli toplantı yaptıkları Sadi Tekkesi restore edilerek Kuvva-i Milliye Müzesi haline getirilmiştir (*Şekil 4*). Kurtuluş Yolu'nun başlangıç noktası olarak sahil bandı yeniden düzenlenmiş (*Şekil 5*), bu kesimde Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Samsun'a çıkışları canlandırılmış (*Şekil 6*), eski spor salonu Panaroma 1919 adıyla Kurtuluş Savaşı'nın canlandırıldığı gösteri merkezine dönüştürülmüştür (*Şekil 7*).

Şekil 2: Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da karaya ayak bastıktan sonra konakladığı Mantika Palas Otel.

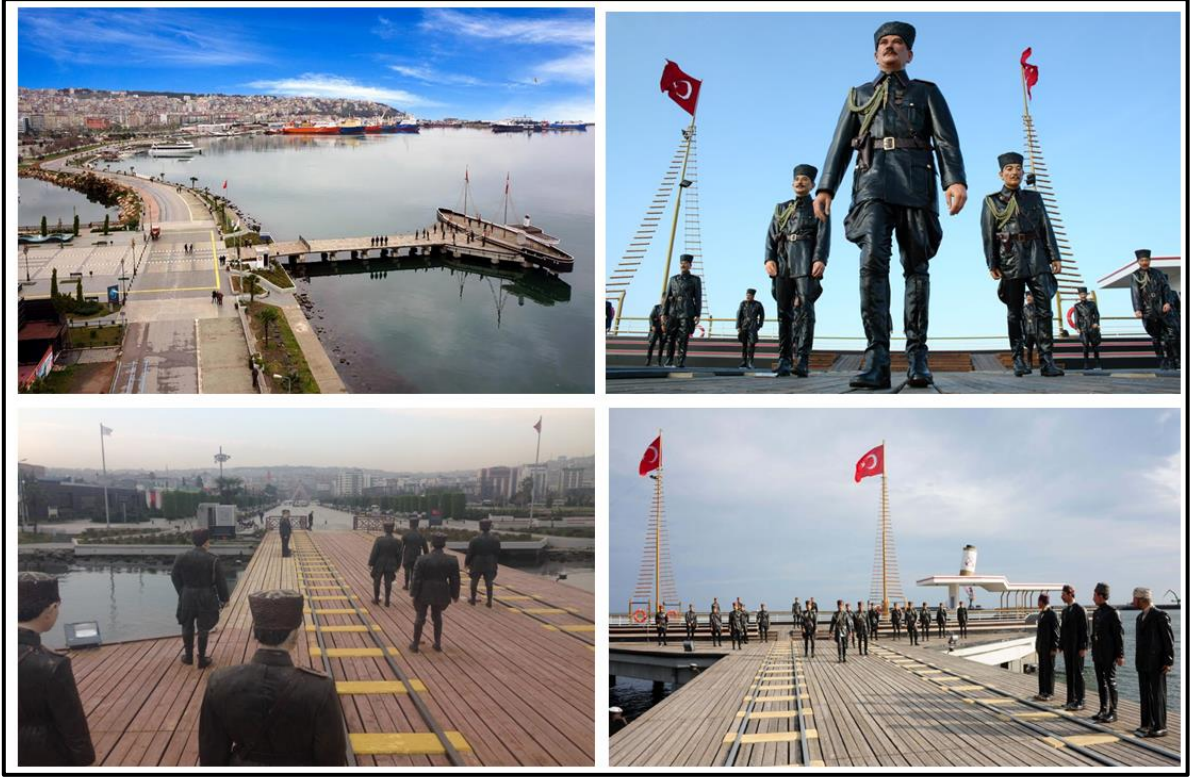
Şekil 3: Bandırma Gemi-Müze ve Milli Mücadele Açık Hava Müzesi.

Şekil 4: Sadi Tekkesi Kavay-i Milliye Müzesi.

Şekil 5: 1919'da Samsun Limanı'nda iskeleler, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya ayak bastıkları Tütün İskelesi, o günlerin hatırasını canlandırmak üzere hemen yakınında inşa edilen İlkadım İskelesi ve Kurtuluş Yolu'nun başlangıcı.

Şekil 6: Kurtuluş Yolu'nun başlangıcı olan temsili İlkadım İskelesi ve iskele üzerinde Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya çıkışları ve onları karşılayan Samsunlulara ithafen yapılmış o günün kahramanlarına ait heykeller.

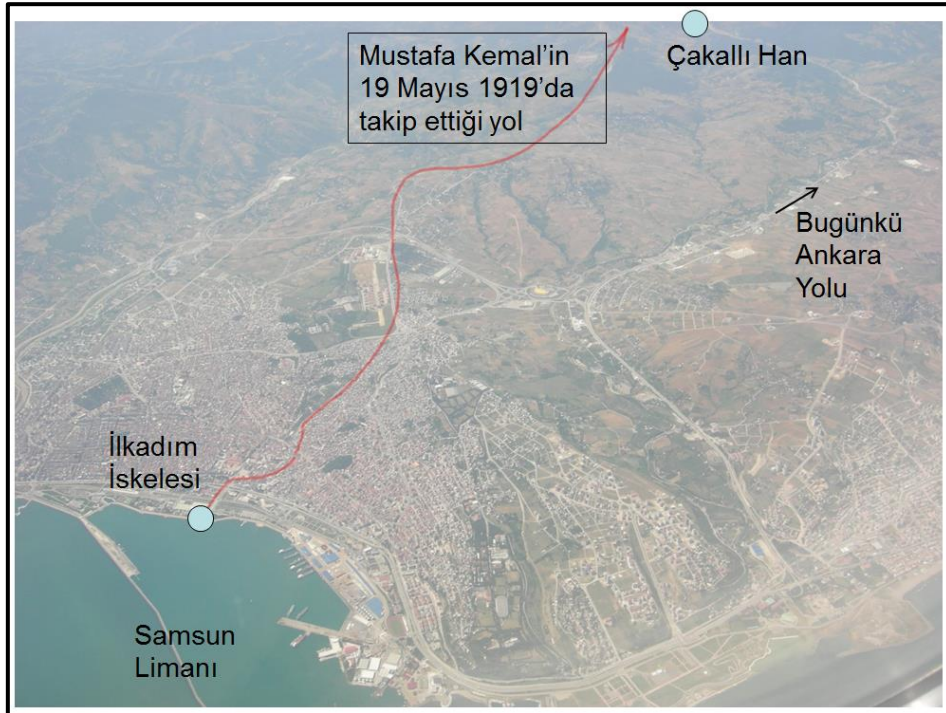
Şekil 7: Panorama 1919 Müzesi.
Üstte lokasyonu ve dıştan görünümü, altta; gösteri esnasında içten görünümü.

3.2.Güzergâh boyunca yapılan çalışmalar:

Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun Valiliği, Samsun Garnizon Komutanlığı, 19 Mayıs Üniversitesi'nden akademisyenler ve yerel araştırmacılar bir araya gelerek Kurtuluş Yolu'nun ortaya çıkarılması ve güzergahın tam olarak tespit edilebilmesi amacıyla yoğun bir çalışma başlattılar. O yıllara ait haritalar bulundu ve üzerinde yollar işaretlendi. Bu haritalardan elde edilen bilgiler çerçevesinde bazen araçla, bazen yaya olarak güzergâh boyunca incelemeler yapıldı, o günlerden kalan yapılar tespit edildi, sözel tarih çalışıldı (Şekil 8-9).

Şekil 8: Kurtuluş Yolu güzergahı tespit çalışmaları.

Şekil 9: Uçaktan çektiğimiz fotoğraf üzerinde İlkadım İskelesi ile Çakallı Han arasında kalan ilk 30 km'lik güzergahın görünümü.

Güzergahın 30. km'sinde bulunan Çakallı Han yaklaşık 800 yıllık bir maziye sahip olup 1940'lı yıllara kadar hizmet vermiştir. Çakallı Han'ın restorasyonu daha önce (2011'de) Samsun İl Özel İdaresi tarafından başlatılmıştı. Kurtuluş yolu çalışmaları ile birlikte Çakallı Han tekrar ele alınmış, çevresi ile birlikte düzenlenmiş, hemen yakınında bulunan Çakallı Köprüsü elden geçirilmiş, kırsal mimari dış görünüm olarak iyileştirilmiş (Şekil 10), han lokanta olarak tekrar hizmete açılmıştır (Şekil 11). Hanın bahçesinde bu güzergahtan daha önce geçmiş seyyahların bu bölge ile ilgili olarak kaydettikleri notlar camekanlar içinde sergilenmiş, Kurtuluş Yolu güzergahının yeni bir hat olmadığı, tarihsel süreçte yoğun olarak kullanıldığına dikkat çekilmek istenmiştir (Şekil 12).

Şekil 10: Çakallı Han restore edilmeden önce harabe halindeydi. Kurtuluş Yolu projesi ile birlikte çevre düzenlemesi yapılmış, Çakallı Köprüsü tamir edilmiş, kırsal mimari örnekleri elden geçirilmiştir.

Şekil 11: Çakallı Han restore edildikten sonra işlevsel hale getirilmiş, meşhur Çakallı menemeninin yapıldığı otantik bir lokantaya dönüştürülmüştür.

Şekil 12: Çakallı Han çevresinde bu güzergahı kullanan ve eserlerinde bu bölgeye yer veren seyyahların anısına cam panolar yapılmış, seyyahların isimleri ve bu güzergahla ilgili yazılanlar panolarda sergilenmiştir.

Mustafa Kemal'in Havza'da kaldığı otel uzun yıllar müze olarak hizmet vermişti. Kurtuluş Yolu çalışmaları esnasında bina yeniden elden geçirilmiş, içinde muhafaza edilen eşyalara ilave olarak Mustafa Kemal'in Havza günlerine ait belge ve bilgiler odaların duvarlarına asılarak müze daha işlevsel hale getirilmiştir (Şekil 13).

Şekil 13: Havza Atatürk Evi ve müze içinde bilgilendirme panoları.

Çalışmalar esnasında eski fotoğraf arşivleri taranmış, 19 Mayıs 1919'da Samsun ve çevresinin genel görünümü, mevcut kasaba ve yolların durumu hakkında bilgiler elde edilmiş (*Şekil 14*), o bilgilerden faydalanılarak ulaşım araçları tespit edilmiş, bunların benzerleri Kurtuluş Yolu güzergahına yerleştirilerek tarih yeniden canlandırılmaya çalışılmıştır (*Şekil 15*).

Şekil 14: 19 Mayıs 1919 tarihine yakın zamanlarda Samsun (üstte), Kavak ve Havza (altta).

Şekil 15: 1920'lerin başlarında Samsun – Havza arasında karayolu ulaşımı ve o günleri hatırlatan eski ulaşım araçlarına Kurtuluş Yolu güzergahında yer verilmesi.

Yine bu çalışmalar esnasında güzergâh üzerindeki küçük hanlar ve camiler onarılmış, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının kullandığı yıkık köprüler yeniden inşa edilmiştir (Şekil 16). Çalışmalar sırasında en çok tarihi eser barındıran köylerden biri olan Üçhanlar'a özel önem verilmiştir. Buradaki köprü tamir edilmiş, hanlar restore edilerek o günün şartlarına uygun eşyalar kullanılarak ziyarete açılmıştır (Şekil 17).

Şekil 16: Çalışmalar esnasında eski hanlar ve evlerin dış görünümüne müdahaleler yapılırken, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının üzerinden geçtikleri yıkılmış köprüler de aynı yerde yeniden inşa edilmiştir.

Şekil 17: Samsun'dan yola çıkan kervanların Çakallı Han'dan sonraki ikinci durakları Üçhanlar idi. Çalışmalar esnasında Üçhanlar köyü bütünüyle gözden geçirilmiş, köy genelinde düzenlemeler yapılmış, burada bulunan köprü ve hanlar restore edilmiş, ziyaretçilerin bilgilendirilmesi için çeşitli panolar dikilmiştir.

Güzergâh boyunca yapılan çalışmalar, tesis edilen yapılar, nerede hangi tür hizmetin verildiği gibi hususlar haritalara işlenmiştir (*Şekil 18*). Nihayet yol güzergahı bütünüyle gözden geçirilmiş, Kurtuluş Yolu güzergahının önemli bir kısmı Anıtlar Kurulu'na tarihi eser olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır (*Şekil 19*).

Şekil 19: Çalışmalar tamamlandığında ortaya çıkan harita. Güzergahın muhtelif yerlerine asılan bu harita ile güzergâh boyunca nerelerde nelerin görülebileceği ve ziyaret edilebileceği, hangi hizmetlerden faydalanılabileceği gösterilmeye çalışılmıştır.

Şekil 18: Anıtlar Kurulu'na tescil işlemleri yapılan Kurtuluş Yolu'nun yerleşim alanları dışında kalan farklı kesimlerinden görünüm.

3.3.Tanıtımı ve turizme kazandırılması için yapılan çalışmalar:

Son olarak Kurtuluş Yolu'nun kültür coğrafyamız içinde tanınması, kültürel miras turizmi bağlamında ziyarete açılması, önemli gün ve haftalarda öğrenciler tarafından ziyaret edilebilir olması için de birçok çalışma yapılmıştır (Şekil 19 – 20). Bu hattın yurt içi ve yurtdışı turizm pazarlarında önemli bir destinasyon olarak kabul görebilmesi için ortaya konan çabalar elbette yeterli değildir. 19 Mayıs 1919'un 100. Yılı'na yetiştirilmek için acele edilmiş, bazı önemli hususlar sonraya bırakılmıştır. Hem bu eksiklerin tamamlanması hem de yapılan çalışmalar ve harcanan emeklerin boşa gitmemesi için daha fazla gayret gösterilmeli, mekânsal düzenlemeler tekrar tekrar gözden geçirilerek en iyi sonuç alınıncaya kadar çalışmalara devam edilmelidir.

Şekil 19: Proje ilk olarak “Atayolu” adıyla anılmış, daha sonra Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından bu isim “Kurtuluş Yolu” olarak değiştirilmiştir.

Şekil 20: Ulusal ve yerel basında Kurtuluş Yolu'nun önemini vurgulayan manşetlere örnekler; “Kurtuluş Yolu”nun tespiti, tescili, yeniden inşası, tanıtımı ve turizme kazandırılması süreçlerinde ulusal basında yer alan haber başlıkları.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Küreselleşen dünyada dün egemen güçler nasıl ülkemize ve milletimize düşman olmuş ise bugün de fark eden bir şey yoktur ve aynı tehditler fazlasıyla devam etmektedir. Hür ve bağımsız kalmak istiyorsak geçmişte başardığımız Millî Mücadele ruhuna bugün de ihtiyacımız vardır. Bu itibarla;

Eğitim açısından bakacak olursak;

-Tarih sadece arşiv vesikalarına dayanamaz, sadece belgeler incelenerek tarih yazılamaz. Tarihî olayların yaşandığı mekanların görülmesi gerekir. O mekânın verdiği ilham yerinde yaşanmalı, yeni fikirlere ortam hazırlamalıdır.

-Biz coğrafyacıların laboratuvarı arazidir. Biz diyoruz ki sadece coğrafyacılar değil, tarih öğreten ve öğrenenler de olayların yaşandığı yerleri görmeli, mekânları tanımalı, olayları kendi mekanı içinde değerlendirmelidirler.

-Millî bilinç ve o ruhu yaşatmak ve canlı tutabilmenin en kolay yolu tarih derslerini güçlendirmek yanında bu dersleri mümkün olduğu kadar ilgili mekanlarda yapmaktır.

-Elbette sadece tarihçiler değil, yeni neslin tamamının eğitim süreçlerinin uygun bir zaman diliminde bunu yaşaması için çaba harcanmalıdır. 19 Mayıs ruhunu gençlere anlatamazsak bunun bilimini yapmanın kime ne faydası var?

-Bunu sadece turizm olarak değil, ülkemizin geleceği için yapmalıyız. Gençlere tarihsel ve kültürel birlikteliği aşılmalı, bu yolda gereken tedbirleri almalıyız.

Ayrıca bu güzergâha **turizm** açısından bakacak olursak;

-Belgesel, film, klip benzeri çekimler buraya yönlendirilerek fazladan tanıtım imkanları araştırılmalı, bu filmler yoluyla güzergahın tanıtımı yapılmalı,

-Seyyahların izinden gitmek bu yolu Batılılar için cazip kılarken biz buna Kurtuluş Yolu konseptini ekleyerek iki kat değer katabiliriz.

-Dünyada önemli rotalar turizme açılıyor. Bu güzergâh da turizme açılmalı, uluslararası turizm rotaları içinde burası da yer almalıdır. Bunun için tanınmış tur operatörleri davet edilerek bilgilendirilmelidir.

-Çanakkale ve Sarıkamış'tan sonra, üçüncü bir mekân olarak "Kurtuluş Yolu" güzergahının Türkiye için önemli tarihsel mekanlar arasına girmesi sağlanmalıdır.

Elbette bütün bunlar için gerekli planlama ve uygulamaları yapacak, ilgili idare ve eğitim kurumlarına bunları aktaracak bir kurula da ihtiyaç vardır. Akademik olmasını arzuladığımı bu kurulun yapacağı çalışmalar ve bunlardan elde ettiği bilgiler doğrultusunda söz konusu öneriler daha doğru ve kolay biçimde hayata geçirilebilir. Bu saha için yeterli donanımına sahip rehberler yetiştirilebilir, uygulama esnasında görülen eksiklikler zamanında giderilebilir, bu güzergâh canlı ve aktif bir mekân olarak gelecek nesillere aktarılabilir.

Son olarak hatırlatmak isteriz ki;

-Atalarımızın büyük bedeller ödeyerek, bin bir zorluk ve yokluk içinde kurduğu Cumhuriyetimizi gençlerimizin her zaman koruyacağına ve ecdadımıza layık olarak çalışacaklarına inanmak için onlar adına bir şeyler yapmak zorunda olduğumuzu unutmayalım. Biz **Kurtuluş Yolu**'na böyle bakıyoruz.